

**„Samfélagsábyrgð fyrirtækja: Hræsni
eða heilindi“**

**Aðalfundur Landssamtaka lífeyrissjóða 23. maí
2012**

Róbert H. Haraldsson, prófessor
Háskóla Íslands

Samfélagsábyrgð fyrirtækja

- SÁF
  - Samfélagsábyrgð fyrirtækja
  - Samfélagsleg ábyrgð fyrirtækja
- Heimasíða Festu:
  - Það eru margvíslegar skilgreiningar á hugtakinu samfélagsábyrgð fyrirtækja en í sinni einföldustu mynd má segja að fyrirtæki sýni samfélagslega ábyrgð þegar það ákveður, að eigin frumkvæði, að leggja sitt af mörkum til uppbyggingar samfélagsins. Fyrirtækið gerir meira en því er skylt samkvæmt lögum. Löng hefð er fyrir því að fyrirtæki styrki ýmiskonar starfsemi, á sviði menningar, íþróttar og ýmissa góðgerðarmála. Hugtakið samfélagsábyrgð hefur þróast frá því að snúast aðallega um góðgerðarmál yfir í að snerta alla þætti starfseminnar. Samfélagsábyrgð snýst því ekki um það hvernig fyrirtækin ráðstafa hagnaðinum heldur hvernig þau starfa til að ná fram hagnaðarkröfum. Viðskiptasiðferði, umhverfismál, vinnuvernd, mannréttindi og aðgerðir gegn spillingu eru lykilhugtök þegar kemur að samfélagsábyrgð.

Evrópusambandið

- Samfélagslega ábyrg fyrirtæki vinna að eigin frumkvæði að eflingu samfélagsins, samþætta samfélags- og umhverfismál starfsemi sinni og hafa þau sjónarmið að leiðarljósi í samskiptum við hagaðila.
- The European Commission has previously defined Corporate Social Responsibility (CSR) as
  - “a concept whereby companies integrate social and environmental concerns in their business operations and in their interaction with their stakeholders on a voluntary basis”.
- It states that to fully meet their social responsibility, enterprises *“should have in place a process to integrate social, environmental, ethical and human rights concerns into their business operations and core strategy in close collaboration with their stakeholders.”*

ISO 26000

- Samfélagsþátttaka og þróun
- Stjórnunarhættir fyrirtækis/stofnunar.
- Mannréttindi og minnihlutahópar.
- Vinnumál og starfsumhverfi.
- Umhverfismál.
- Sanngjarnir viðskiptahættir.
- Neytendamál.

Ólíkir hópar gagnrýnenda

- (1) Gagnrýnendur sem nota hvert tækifæri til að gera lítið úr SÁF, hafa gert upp hug sinn fyrirfram, hafna fyrirbærinu alfarið.
- (2) Raunverulegir efasemdameinn
  - Gagnrýnin beinist að einstökum tilvikum; ekki almenn fordæming.
- (3) Gagnrýnendur sem setja fram almennt rök, oft af siðferðilegum toga, gegn SÁF.

David Jones

- 1990- 2000: Áratugur ímyndarinnar (*age of image*)
- 2000-2010: Áratugur forskotsins (*age of advantage*)
- 2010: áratugur skaðans er hafinn (*age of damage*)

Áratugur ímyndarinnar

Ásetningur og hvöt

Siðferðilegt mat á athöfnum:

- Ásetningur og hvernig hann birtist í athöfninni
- Huglæga hvötin að athöfninni

- Lífeyrissjóðurinn kaupi engin skuldabréf fyrr en þau hafi verið skráð hjá Kauphöll Íslands.
- Lífeyrissjóðurinn á að krefjast þess að öll fyrirtæki sem fjárfest er í veiti upplýsingar um launakerfi, hæstu og lægstu laun. Jafnframt getur sjóðurinn sett viðmið um eðlilegan launastiga.
- Lífeyrissjóðurinn á að krefjast þess af öllum fjármálafyrirtækjum sem hann fjárfestir í að þau veiti upplýsingar um launaauka og bónusa.
- Það á að vera ófrávíkjanleg krafa fyrir fjárfestingu að fyrirtæki fari eftir reglum um góða stjórnarhætti og birti upplýsingar um hvernig það er gert.

